

Motion till riksdagen 2022/23:944

av Tobias Andersson m.fl. (SD)

En hållbar energipolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en utökad magasineringskapacitet för vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartering och inventering av djurliv som kan drabbas av vindkraftverken ska vara på plats vid den initiala ansökan om uppförande av vindkraftverk och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vindkraftsexploaterer ska fondera medel för framtida rivning av vindkraftverken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att torv klassas som förnybart i EU, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för ett ökat skördande av torv på påverkad torvmark och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att användningen av torv från redan dikade torvmarker inte ska behöva utsläppsrätter inom EU-ETS och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med ytterligare förslag för att förkorta tillståndstiderna för elnät och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra undantaget för redan miljöprövade verksamhetsområden och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort kravet på medgivande från den som ska bevilja koncessionen för att inleda förrättning om ledningsrätt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Energipolitikens inriktning

Enligt Tidöavtalet, till vilket vi är bundna, och samarbetsprojektet Klimat och energi kommer samarbetspartierna att utarbeta och genomföra politiska reformer för att trygga energiförsörjningen och åstadkomma en effektiv klimatomställning. Sverigedemokraternas grundläggande inställning är att energipolitiken ska vara inriktad på att säkerställa en långsiktigt konkurrenskraftig och tillförlitlig energiförsörjning, för såväl hushåll som näringsliv. Den politik vi står bakom syftar till att göra det möjligt för Sverige att upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och levnadsstandard. Det är viktigt för en nation att ha kontroll över sin energiförsörjning, och mot den bakgrunden anser vi att en hög grad av självförsörjning bör prioriteras, som ett led i arbetet med att uppnå energipolitikens mål. Denna inställning utesluter emellertid inte att energisystem kan delas över nationsgränser, men då företrädesvis med nationer i Sveriges närområde. Vi strävar därför efter att bibehålla och utveckla landets energisystem, med fokus på leveranssäkerhet, effektivitet och miljöansvar. Det är vår ambition att inom ramen för samarbetet med regeringspartierna genomföra politiska reformer i denna riktning. Utöver detta har vi även övrig politik som ryms inom ramarna för denna motion.

Energitillförsel – utökad magasineringkapacitet

Den ökade andelen väderberoende och därmed icke planerbar kraftproduktion i Sverige och i vårt närområde har medfört att en stor del av elproduktionen inte infaller samtidigt som efterfrågan är som störst. Detta produktionstillskott har även föranlett att Sverige numera har en stor elexport. Det problematiska med denna export är att det saknas marknadsmässiga mekanismer då denna överproduktion inte sammanfaller med när elen efterfrågas. Det leder till att det ekonomiska värdet av elen blir väldigt lågt, vilket ofta innebär att försäljningspriset vida understiger kostnaden för att producera elen. För att kunna öka den ekonomiska avsättningen och utöka uthålligheten i den svenska vattenkraften, till tidpunkter när elenergin efterfrågas mer, bör förutsättningarna utredas för en ökad magasineringkapacitet för vattenkraften.

Vindkraft

Vindkraften har under de senaste två decennierna byggts ut kraftigt i Sverige, vilket under merparten av tiden skett med subventioner från både skattebetalarna och elkonsumenterna. För att motivera vindkraftsutbyggnaden har man anfört koldioxidutsläpp som ett av de bärande argumenten. Men trots denna utbyggnad har inte de fossila utsläppen från det svenska kraftsystemet minskat, då den svenska elproduktionen redan varit i princip fossilfri under lång tid. Uppförande av stora vindkraftverk för med sig betydande lokala konsekvenser såsom fördärvade natur- och kulturvärden och estetiska samt landskapsbildsmässiga värden. Mark kan även upptas som kan komma i konflikt med andra framtida markanvändningsintressen. Många av de som har oturen att ha bostadsfastigheter på fel ställe när vindkraftverken byggs upp kan dessutom drabbas av oljud och solreflexer. Det är angeläget att värna det kommunala självbestämmandet här och det är de lokala politikerna – och i förlängningen kommunernas invånare – som är bäst lämpade att fatta beslut i fråga om vindkraftsetableringar.

Länder runtom Sverige tenderar att utforma likartade energisystem där intermittenta kraftslag utgör en växande andel av den alstrade elenergin, och detta beaktas inte i kraftbalansrapporterna då inga dynamiska antaganden tas fram med en samlad bedömning av timvärden. För bekymret med de intermittenta kraftslagen är att det finns en relativt stor korrelation även över större områden för deras produktion. Ser man enbart till vindkraftsproduktionen på den nordiska elmarknaden inträffar bottenvärdena för tillgänglighet när man går ner på ett fåtal procentenheter allt som oftast samtidigt mellan länderna. Har man då i de mer statiska kraftbalanserna i ett flertal olika länder antagit att man då skall kunna importera elenergi från varandra riskerar situationen att bli förödande.

Djurliv

Vindkraftverken är även ett hot mot många djurarter, såsom rovfåglar och fladdermöss som riskerar att dödas av bladens rotation. Vid ansökningsförfarandet för uppförande av nya vindkraftverk menar ornitologer att de får för lite tid på sig för den kartering som ska göras, vilket leder till ett undermåligt underlag. Det är rimligt att kräva att en inventering och kartering av djurlivet ska vara gjord redan då exploatören ansöker om att få uppföra nya vindkraftverk.

Fondering av medel för skrotning av uttjänta vindkraftverk

Överslagsberäkningar har visat att kostnaden för att montera ned ett uttjänt två megawatts vindkraftverk kan uppgå till ca 700 000 kronor. Enligt gällande lagstiftning saknar kommunerna rätt att ställa krav på ekonomiska garantier för att den som uppför ett vindkraftverk verkligen också finansierar skrotningen när det blir dags. Det kan bli problematiskt när vindkraftverkets ekonomiska eller tekniska livslängd har uppnåtts om vindkraftsbolaget har fått ekonomiska bekymmer. I värsta fall kan markägaren tvingas att stå för nedmonteringskostnaden.

Det är därför angeläget att ansvarsförhållandet redan i dagsläget utreds och fastställs. De som uppför eller driver vindkraftverk bör årligen fondera medel på låsta konton för att säkerställa betalning av de kostnader som uppstår vid nedmontering och skrotning och där två öre per kWh är en siffra som Energimyndigheten nämnt för kostnader kring nedmontering.

Fastighetsskatt på vindkraft

Vindkraften har idag en reducerad fastighetsskatt på enbart 0,2 procent, istället för den normala industrifastighetsskatten om 0,5 procent. Skatteverket har dock sedan tidigare meddelat i ett ställningstagande att fastighetsskatten för en elproduktionsenhet med vindkraftverk är lägre än för övriga elproduktionsenheter, vilket kan vara ett statligt stöd (otillåtet statsstöd) enligt artikel 107 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Fastighetsskatten för en elproduktionsenhet med vindkraftverk får därför endast beräknas med den lägre skattesatsen (0,2 procent) om takbeloppet (200 000 euro för en period om tre beskattningsår) inte överskrider, enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse. För att inte snedvrider konkurrensen mellan de olika kraftslagen och undanröja administration för efterlevnaden av statsstödsreglerna menar vi att

fastighetsskatten på vindkraftverk ska justeras till den nivå som råder för övriga industrifastigheter, vilket även är den nivå som råder för exempelvis kärnkraft- och kraftvärmeverk.

Bygdemedel för vindkraften

I dag finns det bygdemedel som ekonomiskt ersätter de bygder som påverkats av utbyggnaden av vattenkraft. Ersättningen regleras i lag och innebär att den som har tillstånd till vattenverksamhet ska betala en årlig bygdeavgift. Dessa medel ska i första hand ersätta de kostnader som uppstått för att förebygga eller minska skadan eller ersätta skadan från vattenverksamheten. Återstående medel fördelas sedan av länsstyrelsen och kan användas till både lån och bidrag som främjar det lokala näringslivet eller service i bygden. Motsvarande bygdemedel för vindkraften finns inte reglerat i lag, men sker i dag på frivillig basis runt om i landet som en ersättning till de intressenter som är berörda av vindkraftsetableringar utan att vara markägare. Denna avsaknad av ett tydligt regelverk har utmynnat i en mängd olika lokala varianter av bygdepeng vid vindkraftsetableringar, där även ersättningsnivåerna kan skilja sig uppemot en faktor tio. För att skapa en starkare rättvisa mellan olika bygder vid en vindkraftsetablering vill vi att bygdemedel för vindkraften hanteras på samma sätt som för vattenkraften och framöver regleras i lag. Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen att den ska återkomma till riksdagen med förslag om att införa en reglerad bygdepeng för vindkraften.

Torv

Torvland, i en eller annan form, anses utgöra 25 procent av Sveriges landyta, men idag bedrivs utvinning av torv på mindre än en procent av den ytan. Denna kan antingen vara naturlig och opåverkad eller dränerad och på annat sätt omformad av jordbruk, skogsbruk eller torvbrytning. Den opåverkade torvmarken binder kontinuerligt in och lagrar kol, medan den påverkade och torrlagda torven läcker stora mängder växthusgaser och ingen koldioxid binds in då markerna istället oxiderar bort. Enligt en rapport från stiftelsen Torvforsk är just utsläppen av växthusgaser från de påverkade torvmarkerna högre än utsläppen från all inrikestrafik i Sverige. Den torv som idag utvinns används dels för bränsleändamål (energitorv), dels för jordförbättring m.m. (odlingstorv). Torven är ett inhemskt långsamt förnybart bränsle då den nybildas kontinuerligt. Idag klassas torven i Sverige som förnybar vid kraftproduktion och är berättigad till elcertifikat, medan den vid värmeproduktion omfattas av handel med utsläppsrätter då EU klassar torven som fossil energi.

Under den tid som elcertifikatssystemet fortfarande finns kvar ska torven klassas som förnybar, men regeringen skall även inom EU verka för att torv från påverkade torvmarker ska behandlas på samma sätt som övriga biobränslen inom EU:s system för handel med utsläppsrätter. Utöver detta bör det övervägas om kraftvärmebränsle med en viss inblandning av torv ska kunna klassas som ett miljöbränsle likt E85. Att blanda in en viss andel energitorv i andra biobränslen ger dessutom goda egenskaper vid förbränning, bl.a. eftersom torven innehåller en viss mängd svavel. Svavelinnehållet innebär att energitorven är belagd med svavelskatt, vilket leder till att dess konkurrenskraft minskar i förhållande till att tillföra rent svavel vid förbränningen för att uppnå den

effekt som en inblandning av torv medför. I det senare fallet tas det dock inte ut någon svavelskatt, och den konkurrensnedvridning till torvens nackdel som därmed uppkommer anser vi måste åtgärdas. Det vore mer rimligt att beskatta utsläppen från förbränningen och inte själva bränslet. Detta skulle även stimulera utvecklingen av reningsteknik och belöna de som investerat för att förhindra miljöpåverkande utsläpp. Skulle import av fossila bränslen kunna reduceras genom torveldning vore det eftersträvansvärt. Torven kan skapa arbetstillfällen på de platser där skördande av torv är möjligt och skulle kunna utgöra en viktig sysselsättningsfaktor på landsbygden.

Tillståndsprocesser för elnät

Bristande överföringskapacitet är ett alltmer tilltagande samhällsproblem och framförallt då elektrifieringen nu tilltar. Det tar även idag alltför lång tid att bygga ut elnäten för att komma tillrätta med det. Det kan dröja uppemot 10–12 år för tillståndsprocesserna vid elnätsutbyggnad. Med anledning av det antog riksdagen nyligen ny lagstiftning på området som ska kunna förkorta processen med ca två år, något som får anses vara ett nödvändigt första steg men som är långtifrån tillräckligt. En rimlig målsättning i det fortsatta arbetet är att kunna nå en halvering av de befintliga ledtiderna. Med anledning av det anser vi att riksdagen ska tillkännage för regeringen att man ska återkomma med ytterligare förslag för att förkorta tillståndstiderna.

Tillståndsprocesser för elnät – förenkla för förstärkning av elnätet

Vid etablering av nya elledningar är det idag en robust prövning med en omfattande miljöprövning. Det är även fallet när behov föreligger av att göra mindre omfattande förändringar, vilket bidrar till de långa ledtider vi nu ser i dag. En potential i att ytterligare minska tiden i tillståndsprocesserna vore att förenkla ytterligare när det gäller förtydligande om att ge undantag från krav på nätkoncession för verksamheter som redan har miljöprövats. Med anledning av det anser vi att riksdagen ska tillkännage för regeringen att den bör tydliggöra undantaget för redan miljöprövade verksamhetsområden.

Tillståndsprocesser för elnät – ledningsrätt

Idag kan vissa delar av ledningsförrättningen påbörjas innan koncessionen har beviljats, men det kräver att den som ska bevilja koncessionen medger det. En ytterligare potential för att förkorta tillståndsprocesserna ligger i att slopa just ett krav om ett sådant medgivande. Man skulle kunna påbörja förberedande arbetsmoment som inte innefattar markägarkontakter innan koncession erhållits. Med anledning av det anser vi att riksdagen ska tillkännage för regeringen att kravet på medgivande från den som ska bevilja koncessionen för att inleda förrättning om ledningsrätt ska tas bort.

Tobias Andersson (SD)

Mattias Bäckström Johansson (SD)

Jessica Stegrud (SD)

Eric Palmqvist (SD)

Anette Rangdag (SD)